

Prof. dr hab. Magdalena Fedorowicz
Zakład Prawa Finansowego
Wydział Prawa i Administracji
UAM w Poznaniu

Poznań, dnia 25 marca 2025 r.

RECENZJA

**osiągnięć naukowych oraz aktywności naukowej Pani doktor Beaty Rogowskiej-Rajdy
sporządzona w związku z ubieganiem się
o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego**

W wykonaniu postanowienia nr 2/ST/2025 Komisji Uniwersytetu Łódzkiego ds. stopni naukowych w dyscyplinie nauki prawne z dnia 24.1.2025 r. w sprawie powołania mnie w charakterze recenzenta w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dyscyplinie nauki prawne dr Beacie Rogowskiej-Rajdzie oraz w związku z wyznaczeniem na recenzenta przez Radę Doskonałości Naukowej w dniu 19.12.2024 r. w tym postępowaniu, przedstawiam recenzję.

1. Uwagi ogólne

Stosownie do wymagań określonych w art. 219 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (tekst jedn. Dz. U. z 2024 r., poz. 1571 ze zm., dalej „ustawa”) przedmiotem oceny recenzenta w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego jest ocena osiągnięć naukowych, które powinny stanowić znaczny wkład w rozwój dyscypliny.

Uwzględniając wniosek oraz przedłożony przez Panią dr Beatę Rogowską-Rajdę wykaz publikacji naukowych i opis pozostałych dokonań naukowych oraz po zapoznaniu się z treścią publikacji przyjęto, że przedmiotem recenzji powinna być w tym postępowaniu przede wszystkim monografia naukowa wydana przez wydawnictwo, które w roku opublikowania

monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a. ustawy. Dodatkowo ocenie poddany został pozostały dorobek naukowy Pani Doktor, w tym artykuły naukowe opublikowane w czasopismach naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych. Jako podstawowe kryterium oceny osiągnięć naukowych i aktywności naukowej Habilitantki przyjęto – zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy – znaczny wkład w rozwój dyscypliny.

2. Ogólna sylwetka naukowa Habilitantki

Zgodnie z przedstawioną dokumentacją dr B. Rogowska-Rajda posiada tytuł magistra ekonomii uzyskany w 2001 r. na Wydziale Ekonomii Akademii Ekonomicznej w Krakowie. Jest również absolwentką studiów podyplomowych w zakresie Podatków w Wyższej Szkole Bankowej w Poznaniu (2002 r.); a także Prawno-administracyjnych studiów podyplomowych dla funkcjonariuszy celnych i urzędników skarbowych organizowanych na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego (2008 r.) oraz absolwentką studiów doktoranckich w Akademii Ekonomicznej w Katowicach (2009 r.). Stopień doktora nauk ekonomicznych w zakresie ekonomii Pani dr B. Rogowska-Rajda uzyskała w 2012 r. na Wydziale Finansów i Ubezpieczeń Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach na podstawie rozprawy doktorskiej *„Podatek od wartości dodanej a swoboda przepływu towarów i świadczenia usług w ramach jednolitego rynku wewnętrznego Unii Europejskiej”*, zawierającej analizy ekonomiczno-prawne postawionego problemu badawczego. Rozprawa ta nawiązuje przedmiotowo do aktualnych zainteresowań Habilitantki, co świadczy o ciągłości prowadzonych badań, a zarazem o rozwoju interdyscyplinarnych (prawno-ekonomicznych) zainteresowań Badaczki. Z kolei przedstawione do oceny inne publikacje naukowe, sporządzane po uzyskaniu stopnia naukowego doktora wskazują na ugruntowanie prawniczych badań naukowych, dla których perspektywą badawczą stały się w przeważającym stopniu wzorce normatywne. Te właśnie kompetencje badawcze Habilitantki i rezultaty tych kompetencji stały się

przedmiotem niniejszej recenzji.

Swoją drogę naukową związała Habilitantka najpierw z następującymi uczelniami: w latach 2017-2020 oraz 2023-2024 była wykładowcą na Uniwersytecie Ekonomicznym w Katowicach, w tym na studiach podyplomowych; od 2018 r. jest adiunktem na Wydziale Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Warszawskiego; od 2019 r. jest wykładowcą w Szkole Głównej Handlowej, w tym na studiach podyplomowych; w latach 2021-2023 była również wykładowcą na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie na studiach podyplomowych.

Na mocne podkreślenie zasługuje, że równolegle z karierą naukową Habilitantka aktywnie zajmuje się we wszechstronnej praktyce urzędniczej prawem podatkowym, pełniąc rozmaite funkcje, stanowiska i aktywności związane z tworzeniem, stosowaniem oraz egzekwowaniem prawa podatkowego: w latach 2001, 2003, 2004-2006 w Urzędzie Skarbowym w Żywcu, w Pierwszym Urzędzie Skarbowym w Bielsku-Białej (jako specjalista); w latach 2006-2007 w Pierwszym Urzędzie Skarbowym w Bielsku-Białej jako Zastępca Naczelnika Urzędu; w latach 2007-2010 w Izbie Skarbowej w Katowicach, w Biurze Krajowej Informacji Podatkowej jako Naczelnik Wydziału Podatków Pośrednich; w latach 2010-2017 w Ministerstwie Finansów, w Departamencie Podatku od Towarów i Usług jako Zastępca Dyrektora Departamentu; w latach 2017-2019 w Ministerstwie Finansów, w Departamencie Finansów Samorządu Terytorialnego jako główny specjalista; w latach 2019-2024 w Krajowej Informacji Skarbowej jako Zastępca Dyrektora KIS; od 2024 r. w Ministerstwie Finansów w Departamencie Polityki Podatkowej, Departamencie Systemu Podatkowego jako Dyrektor Departamentu. Warto również odnotować, że w 2007 r. Habilitantka otrzymała mianowanie na urzędnika służby cywilnej, w latach 2011-2014 była członkiem Komisji Egzaminacyjnych do przeprowadzania egzaminu sprawdzającego kwalifikacje osób ubiegających się o certyfikat księgowy; w latach 2010-2018 przez dwie kadencje była członkiem Państwowej Komisji Egzaminacyjnej do Spraw Doradztwa Podatkowego, a od 2014 r. jest egzaminatorem w Komisji Egzaminacyjnej dla kandydatów na biegłych rewidentów. Pani Doktor B. Rogowska-Rajda zdobyła również uprawnienia doradcy

podatkowego – wpis pod numerem 13106 w 2017 r. Była ponadto biegłym sądowym przy Sądzie Okręgowym w Warszawie z zakresu finansów publicznych i podatków, a w szczególności podatku VAT, w kadencji 2018-2023 r., a także pełnomocnikiem Ministra Finansów, Krajowej Informacji Skarbowej i Dyrektora Izby Administracji Skarbowej we Wrocławiu przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz członkiem Rady Nadzorczej V kadencji w Aplikacjach Krytycznych Sp. z o.o. powołanym na mocy uchwały Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników.

Pani dr B. Rogowska-Rajda uczestniczy w życiu naukowym także poprzez czynny i intensywny udział w konferencjach i seminariach naukowych. Z przedstawionego przez Habilitantkę Załącznika nr 5 dołączonego do wniosku habilitacyjnego (dalej Załącznik nr 5) wynika, że dr B. Rogowska-Rajda w latach 2013-2024 brała udział w 26 konferencjach z referatami. Była również wielokrotnie członkinią rad programowych konferencji naukowych, co jest wyrazem środowiskowego docenienia dotychczasowych osiągnięć Habilitantki w dziedzinie prawa podatkowego. Zgodnie z Załącznikiem nr 5 – Habilitantka posiada również znaczące doświadczenie grantowe, realizowała bowiem w referowanym okresie projekty grantowe (jako członek zespołu badawczego: NCN, nr projektu N N113 0041140, „*Oddziaływanie instytucji interpretacji podatkowych na finanse przedsiębiorstw*”), jak i uczestniczyła w projekcie badawczym (realizowanym przez Uniwersytet Warszawski, Wydział Nauk Ekonomicznych, pt. *Systemowy Analizator Ryzyk Akcyjnych SARA*, realizowany na rzecz Ministerstwa Finansów, finansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, nr umowy GOSPOSTRATEG-II/0001/2020-00, jako członek zespołu badawczego), a także brała udział w zespołach badawczych Katedry Finansów Publicznych Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach pt. „*Instrumenty polityki fiskalnej państwa a rozwój małych i średnich przedsiębiorstw*”, jako członek zespołu badawczego.

Habilitantka niezwykle aktywnie uczestniczy również w pracach komitetów redakcyjnych jako recenzentka w 12 jednych z najbardziej prestiżowych czasopism prawniczych w Polsce. Jest również ekspertem w NCBiR. Warto podkreślić, że praktycznie wszelkie aktywności na drodze zawodowej Habilitantki (jako urzędnika) oraz Jej naukowo-

praktyczne kompetencje realizują z nawiązką i rzetelnie ideę współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym tak w ujęciu indywidualnym, jak i systemowym. Habilitantka realizując od przeszło 20 lat funkcje kierownicze związane z tworzeniem i stosowaniem prawa podatkowego w organach podatkowych i w szczególności w Ministerstwie Finansów (dokładny wykaz aktywności znajduje się w Załączniku nr 5) łączy w zdecydowany, sumienny i bardzo kompetentny sposób naukę z praktyką prawa podatkowego. Kreowane koncepcje i analizy współtworzonych czy stosowanych aktów prawnych oraz artykułowe opracowania tych zagadnień często są zauważane, potwierdzane i akceptowane w działalności orzeczniczej tak TSUE, jak i krajowych sądów administracyjnych. Na podkreślenie zasługuje, że Habilitantka w latach 2010-2017 dokonywała – w imieniu Ministra Finansów – zmian indywidualnych interpretacji w zakresie podatku VAT (ponad 400), jak również nadzorowała prowadzenie spraw w tym zakresie przed sądami administracyjnymi; a w latach 2010-2024 była również członkiem zespołu wspierającego pełnomocników Ministra Finansów w ponad 30 polskich sprawach podatku VAT zawisłych przed TSUE. W latach 2018-2023 jako biegły sądowy przy Sądzie Okręgowym w Warszawie przygotowywała także ekspertyzy (opinie) prawne w obszarze podatku VAT w ramach postępowań prowadzonych przez sądy cywilne i karne.

Charakterystyczne dla sylwetki naukowej dr B. Rogowskiej-Rajdy jest to, że w Jej aktywnościach element naukowy i element praktyki prawa podatkowego warunkują i uzupełniają się wzajemnie, tworząc wzorową, kompletną całość. Habilitantka prowadzi lub prowadziła także intensywną działalność dydaktyczną w zakresie wykładów i ćwiczeń na studiach dziennych, zaocznych i podyplomowych z podatków i prawa podatkowego, ze szczególnym uwzględnieniem podatku VAT (w Uniwersytecie Ekonomicznym w Katowicach, Uniwersytecie Warszawskim, SGH i UMCS – na Wydziale Prawa i Administracji) a także recenzowania licencjackich i magisterskich prac podatkowych. Za swoją działalność dydaktyczną była nagradzana przez Rektora UW (2022 r., 2023 r.). Swoją wiedzę i doświadczenie pożytkowała (lub nadal pożytkuje) również w pracach Komisji Egzaminacyjnych do przeprowadzania egzaminu sprawdzającego kwalifikacje osób

ubiegających się o certyfikat księgowy w latach 2011-2014; jako członkini Komisji Egzaminacyjnej do spraw Doradztwa Podatkowego, w latach 2011-2018, czy jako egzaminator w Komisji Egzaminacyjnej dla kandydatów na biegłych rewidentów od 2014.

Sylwetkę naukową Habilitantki uzupełnia ponadto Jej działalność organizatorska i popularyzatorska, stanowiąca również- w mojej ocenie- o znacznym wkładzie dr B. Rogowskiej-Rajdy w rozwój nauki prawa podatkowego. Świadczą o tym m.in. następujące aktywności: uruchomienie Warszawskiego Ośrodka Badań Finansów Publicznych (Warsaw Center for Public Finance Research), którego Habilitantka była inicjatorką; z uwagi na działalność zawodową- w praktyce urzędniczej- organizacja systemu wiążących informacji, w tym Wsparcia Klasyfikacyjnego dla Krajowej Administracji Skarbowej; organizacja systemu interpretacji indywidualnych, przede wszystkim w obszarze podatków pośrednich; spotkania ze studentami w ramach kół naukowych (przykładowo Koło Naukowe Prawa Podatkowego działające na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego i Uniwersytecie Ekonomicznym w Katowicach), centrów badawczych (Centrum Badań nad VAT-em działający przy Zakładzie Prawa Finansowego i Podatkowego na Akademii Leona Koźmińskiego), seminariów (przykładowo „*Efektywny system podatkowy. Rozważania na kanwie Mirrlees Review*” organizowanego przez Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu), jak również spotkania z doradcami podatkowymi (przykładowo wykład wygłoszony dla Krajowej Izby Doradców Podatkowych „*Wiążąca informacja stawkowa – nowa instytucja w podatku VAT*”). Są to tylko wybrane aktywności z bogatego katalogu aktywności Habilitantki, których pełen wykaz znajduje się w Załączniku nr 5. Wszystkie powyżej przytoczone aktywności naukowo-zawodowe Habilitantki określające i definiujące Jej sylwetkę naukową jednoznacznie wskazują, że dr B. Rogowska-Rajda wnosi znaczny wkład w rozwój prawa podatkowego, w tym również w kształcenie młodych kadr.

3. Ocena monografii wskazanej przez Habilitantkę jako monografii naukowej stanowiącej podstawę prowadzenia postępowania habilitacyjnego

Za osiągnięcie naukowe, które powinien w dorobku posiadać Habilitant, ustawodawca

uznaje między innymi monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a ustawy, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dziedziny. W analizowanym przypadku oba te wymagania zostały spełnione.

Monografią, o której mowa, w przypadku dorobku dr B. Rogowskiej- Rajdy jest opracowanie: „*Wiążące informacje podatkowe. Przedmiot, podmiot, procedura wydawania, zaskarżalność*”, Wydawnictwo Wolters Kluwer, ISBN 978-83-8358-371-6, Warszawa 2024, ss. 328. Oznacza to, że zadaniem recenzenta jest w pierwszej kolejności dokonanie wnikliwej oceny monografii, na tle całokształtu dorobku naukowego Habilitantki.

Przedłożona do oceny monografia pt. „*Wiążące informacje podatkowe. Przedmiot, podmiot, procedura wydawania, zaskarżalność*”, Wydawnictwo Wolters Kluwer, ISBN 978-83-8358-371-6, Warszawa 2024, ss. 328, stanowi zauważalny i znaczący wkład Jej Autorki w rozwój nauki prawa podatkowego. Jest to praca dotycząca materii wcześniej – co prawda – poruszanych w doktrynie prawa podatkowego, ale w recenzowanym opracowaniu omówionych w szeroki i kompleksowy sposób z prawidłową i gruntowną podbudową teoretycznoprawną, właściwą dla prac naukowych o charakterze monograficznym – habilitacyjnym. Zagadnienie *wiążących informacji podatkowych* w prawie podatkowym, jako instytucji służących wsparciu podatnika w Polsce w zakresie wiążącej informacji akcyzowej (dalej WIA) i wiążącej informacji stawkowej (dalej WIS), stanowi niezwykle ważny i atrakcyjny obszar badań ze względu na wieloaspektowość tej problematyki i jest znaczące w wymiarze teoretycznym i również praktycznym. Dodać należy, że Autorka prowadziła analizy nie tylko przepisów regulujących instytucje wiążących informacji podatkowych (w zakresie WIA i WIS), ale także bogatego orzecznictwa i również wzorowe analizy materiału doktrynalnego.

Istotne i trafne jest zatem uzasadnienie Habilitantki dotyczące specyfiki doboru problematyki WIA i WIS jako instrumentów o wyjątkowym charakterze prawnym, bowiem łączących w swej konstrukcji elementy podatkowo-prawne z celno-statystycznymi i

wiązującymi również inne organy podatkowe, jak i przyznającymi ochronę prawną innym niż adresaci tych informacji podmiotom (WIS). Autorka bardzo dobrze poradziła sobie z uzasadnieniem doboru problematyki, wskazując, że WIA i trochę młodsza WIS wymagają kompleksowych badań w monografii, której celem jest właśnie wypełnienie istniejącej luki w zakresie ich kompleksowej teoretycznoprawnej, dogmatycznoprawnej, orzeczniczej i praktycznej analizy na tle dotychczasowych instrumentów interpretacyjnych dostępnych dla podatników. Podkreślać zawsze należy, że prawem każdego Autora jest podlegający ocenie wybór materii badawczej tak na „szerokość”, jak i na „głębokość” oraz „spięcie” tej materii tezą dowodzoną w rozprawie. Ten wybór problematyki, jej uzasadnienie przez Autorkę i założenia metodologiczne pracy ocenić należy jednoznacznie pozytywnie i wysoko.

Opracowanie liczy 328 stron. Pani doktor objęła swoimi rozważaniami obszar regulacji prawnych dotyczących WIA i WIS, koncentrując się w poszczególnych (licznych) rozdziałach na analizie: przedmiotu i podmiotu wiążących informacji; procedurze ich wydawania, pobieraniu opłat oraz ich zaskarżalności i ważności; trybie dokonywania zmian i uchyleń wiążących informacji oraz rodzajach wydawanych w tych sprawach rozstrzygnięć; podobieństwach i różnicach między WIA a WIS, a także na zestawieniu wiążących informacji z innymi dostępnymi podatnikowi instytucjami prawa podatkowego. Problematyka WIA i WIS, jak podkreślono powyżej, nie była akcentowana mocno i w kompleksowy sposób w doktrynie prawa podatkowego – co stanowi zawsze wyzwanie, aby prowadzić dyskurs w stosunkowo nowych warunkach regulacyjnych i z odniesieniami do innych instrumentów gwarantujących podatnikom stabilizację obciążeń podatkowych. Autorka podjęła w pracy trud starannej analizy WIA i WIS również prowadząc badania statystyczne, pozwalające ocenić skalę korzystania z WIS i WIA przez podatnika, a więc pozwalające także ocenić skuteczność i efektywność tej instytucji (w znaczeniu przedmiotowym) z perspektywy jej założonych celów ustawodawczych, co przy wykorzystaniu dorobku myśli prawnopodatkowej i dorobku orzeczniczego składa się na kompleksowe ujęcie prawnopodatkowe tej instytucji oraz jej rzetelną ocenę. Z tego trudnego zadania Autorka wywiązała się w stopniu bardzo dobrym. Tym samym wybrane zagadnienie badawcze

kompleksowej prawnopodatkowej analizy regulacji WIA i WIS należy uznać za bardzo dobry temat monografii habilitacyjnej, wart naukowego uporządkowania.

Wysoko należy ocenić również poprawnie postawione pytania badawcze pracy: po pierwsze, czy konstrukcja prawna systemu wiążących informacji jest dostosowana do zakładanych przez ustawodawcę celów; po drugie, czy nowa instytucja zabezpiecza ochronę dla podatników w pełniejszym zakresie niż dotychczasowe instrumenty interpretacyjne; po trzecie, czy istniejące różnice pomiędzy wiążącymi informacjami o charakterze podatkowym są uzasadnione oraz po czwarte, czy istnieje potrzeba dalszych zmian i udoskonaleń w badanym obszarze. Tylko tak sformułowane założenia metodologiczne pracy i postawione pytania dały gwarancję kompleksowej analizy materialnoprawnej, formalnoprawnej i instytucjonalnoprawnej WIA i WIS w prawie podatkowym i w prawie podatkowo-celnym jako instytucji służących ochronie podatnika przed zmianami interpretacyjnymi i stabilizującymi obrót gospodarczy. Autorka rzetelnie dokonała porównań WIA i WIS do innych aktualnie obowiązujących instrumentów wspomagających podatnika. Wskazany główny cel pracy habilitacyjnej uznać należy za ciekawy i ważny dla teorii oraz praktyki. Tezę rozprawy habilitacyjnej dr B. Rogowskiej-Rajdy stało się udowodnione twierdzenie, zgodnie z którym WIA i WIS „zapewnia(ją-MF) także w pełniejszym zakresie ochronę podatnikom niż dotychczasowe instrumenty interpretacyjne” (s. 310 monografii). W konsekwencji uprawnione stało się twierdzenie Habilitantki, że konstrukcja prawna systemu wiążących informacji jest dostosowana do zakładanych przez ustawodawcę celów, choć jak słusznie zauważa dalej Habilitantka, „reprezentowane w monografii poglądy w tej kwestii zostaną niewątpliwie zweryfikowane w toku stosowania prawa przez sądy administracyjne (...)”. (s. 310 monografii), a ponadto trafnie zauważa także potrzebę zmian, wyznaczając ich kierunki w rozdziale XVII.

Autorka wyodrębnia w rozprawie aż siedemnaście rozdziałów (sic!). Zasadniczo jest to jedyna, drobna zresztą, uwaga sformułowana w niniejszej recenzji. Uważać bowiem można, że tak rozbudowana i szczegółowa systematyka monografii nie do końca była potrzebna, np. rozdział VII czy rozdział V mogłyby podlegać połączeniu z innymi

rozdziałami. Z drugiej jednak strony zrozumieć należy wolę każdego Badacza do jak najbardziej skrupulatnego i szczegółowego podania Czytelnikom wiedzy oraz analiz. Recenzentka uznaje zatem, że ta wyostrzona precyzja w budowaniu rozdziałów przynależy do prawa każdego Autora i Autorki, do jak najbardziej transparentnego i uporządkowanego umieszczania materii w rozdziałach, służącego realizacji Ich celów badawczych.

Na jednoznacznie pozytywną ocenę formalną rozprawy wpływa zaproponowana tematyka pracy w powiązaniu z przyjętą przez Autorkę jej strukturą (spis treści). Konstrukcja pracy jest bardzo uporządkowana, choć – jak powyżej zaakcentowano – liczba rozdziałów monografii mogłaby podlegać rozważeniu. Treść zawarta w poszczególnych rozdziałach odpowiada merytorycznie zaproponowanym tytułom rozdziałów, a następstwo poszczególnych rozdziałów jest logiczne i uzasadnione treścią poprzedzających szczegółowych rozważań.

Od strony redakcyjnej praca napisana jest starannie i poprawnie. Wywody Autorki są uporządkowane, prowadzone w sposób zrozumiały, co pozwala ocenić pracę jako spójny wywód naukowy. Autorka bardzo dobrze wykorzystała źródła prawa (analizując blisko 100 krajowych i unijnych aktów prawnych oraz uzasadnień towarzyszących ich wprowadzeniu) i dobrała literaturę naukową, w tym literaturę obcojęzyczną. Na szczególne podkreślenie zasługuje analiza rozlicznych aktów w sprawie wiążących informacji pod kątem ilości wpływu, rodzaju wydanych aktów, ich publikacji, zaskarżalności (odwołania, zażalenia, skargi do wojewódzkich sądów administracyjnych i skargi kasacyjne do Naczelnego Sądu Administracyjnego), zastosowanych trybów tzw. autokontroli oraz wygaśnień z mocy prawa. Całość przywołanej literatury, a także orzecznictwo (unijne i krajowe w znaczącej liczbie blisko 130 orzeczeń) oraz inne przywołane w pracy źródła zostały w rozprawie wykorzystane wzorowo, w szczególności dla skomentowania stawianych w opracowaniu celów i tez.

Autorka prowadząc analizy zastosowała w pracy zasadniczo wszelkie metody badawcze, przynależne do nauk prawnych: dogmatycznoprawną, prawnoporównawczą, empiryczną, jak i historycznoprawną. Zastosowanie w analizach wskazanych metod jest jak najbardziej poprawne.

Uznać trzeba, że przedstawiona do recenzji monografia jest jedyną publikacją

obejmującą kompleksową i domknietą analizę wiążących informacji WIA i WIS – zarówno w sferze teoretycznej, jak i praktycznej. Tym samym w mojej ocenie publikacja ta stanowi osiągnięcie naukowe, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 lit. a Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce.

Podniesione powyżej elementy oceny (jednoznacznie pozytywnej i wysokiej) opracowania monograficznego mają istotne znaczenie, jednak o jej walorach jako pracy naukowej, decyduje szczegółowa ocena merytoryczna. Jak wynika z wcześniejszych uwag, określony cel i zakres badań realizują tytuł pracy. Sformułowany zestaw pytań i problemów badawczych, o różnym zakresie i stopniu trudności, na które w trakcie prowadzonej analizy Autorka poszukuje odpowiedzi, uznać należy za prawidłowy i interesujący.

Pani dr, rozpoczynając badania nad WIA i WIS słusznie z jednej strony stawia pytania o charakter prawny tych aktów, ich skutki, rolę i znaczenie dla podatnika. Z drugiej strony natomiast podejmuje dyskusję na temat systemu podatkowego i jego funkcji, jest to zatem słusznie wybrana dwojaka perspektywa analiz. Sformułowane przez Autorkę wnioski (nazwane w rozprawie *Kierunki zmian*, s. 303 i n), wskazują, że dla Habilitantki materia ta jest bardzo dobrze rozpoznana i istotna w dotychczas prowadzonych badaniach. Wnioski Habilitantki recenzentka uznaje za warte rozważenia i uwzględnienia, niosące ze sobą znaczący ładunek nowości teoretyczno-naukowej i praktycznej. Sporządzenie tych wniosków wymagało od Autorki pogłębionej wiedzy z zakresu prawa podatkowego i niezwyklej wprost obserwacji podatkowo-praktycznej rzeczywistości, przy czym wnioski te świetnie odnoszą się do uwag i ustaleń z poszczególnych rozdziałów w odniesieniu do postawionych i zaprezentowanych we *Wprowadzeniu* celów i tez naukowych.

Autorka posiłkuje się w rozprawie doktryną i orzecznictwem, ale przede wszystkim samodzielnie i odważnie interpretuje przepisy prawa, formułuje interesujące wnioski, co stanowi w ocenie recenzentki najciekawszy wywód w całej pracy. Wywołuje on dalsze refleksje i pytania, jak poradzić sobie z „zacieraniem się granic normatywnych” między wiążącymi informacjami a instytucjami interpretacji ogólnych, objaśnień podatkowych, opinii zabezpieczających (zakres WIA) oraz porozumień podatkowych. Po wtóre, jak powinna w

przyszłości wyglądać normatywna relacja między instytucją wiążącej informacji i jej stosowaniem do innych niż podatek VAT i akcyzowy podatków czy opłat, które wykorzystują klasyfikacje celne lub statystyczne, przy ewentualnym rozszerzeniu zakresu stosowania. Jak przeciwdziałać zagrożeniom pokusy nadmiernie rozszerzonej interpretacji w relacji do innych instrumentów wspierających podatników.

Rozważania w recenzowanej monografii są poparte solidną, rzetelną analizą empiryczną, pozwalającą na jednoznacznie pozytywną i wysoką ocenę rozprawy habilitacyjnej i stanowią właśnie o wartości pracy, z racji jej nowatorskości, wielopłaszczyznowości i interdyscyplinarności oraz mocnemu rysowi praktycznemu.

Osiągnięciem dr B. Rogowskiej-Rajdy jest zatem bez wątpienia pogłębiona, usystematyzowana i rzetelnie przeprowadzona analiza WIA i WIS. Drugim wymiernym osiągnięciem dr B. Rogowskiej-Rajdy jest przedstawienie ciekawych propozycji zmian regulacji WIA i WIS jako postulatów *de lege lata* i *de lege ferenda* (s. 303 i n. monografii).

Konkludując, przedstawiona do recenzji książka jest wartościową i kompletną rozprawą habilitacyjną, zawierającą ważne, rzetelnie i prawidłowo uargumentowane analizy prowadzone w kompleksowej narracji, wyczerpująco analizujące WIA i WIS, o fundamentalnym ładunku merytorycznym i praktycznym, atrakcyjnym dla nauki i praktyki podatkowej, co w mojej ocenie stanowi o znacznym wkładzie Autorki w rozwój prawa podatkowego.

4. Ocena pozostałego dorobku naukowego

Dorobek naukowy Pani dr B. Rogowskiej-Rajdy, poza wskazanym opracowaniem monograficznym, liczy po doktoracie ponad 50 pozycji i zawiera publikacje naukowe w czasopiśmie, monografie współautorskie, rozdziały w opracowaniach zbiorowych oraz ponadto 6 opracowań znajdują się w druku. Jest to zatem dorobek różnorodny, bardzo bogaty, w opinii recenzentki i jakościowo wnoszący znaczny wkład w rozwój prawa podatkowego. Dorobek dr B. Rogowskiej-Rajdy jest wszechstronny i na bardzo wysokim merytorycznym poziomie, spełnia w mojej ocenie wszelkie ustawowe wymogi w stopniu zadowalającym. Należy przy tym poczynić dwie uwagi. Pierwsza związana jest z faktem, że pomimo, iż

Habilitantka ma wykształcenie ekonomiczne, Jej dorobek naukowy – analizowany w tym punkcie- podobnie jak monografia habilitacyjna- zawierają analizy, dla których perspektywą rozważań jest wzorzec normatywny, a wątki ekonomiczne- zwłaszcza dla analizy materii podatkowej- stanowią niezwykle cenne, a miejscami wręcz niezbędne tło, pozwalające lepiej zrozumieć *ratio* podatkowe. Z uwagi na obowiązki recenzenckie, druga uwaga wiąże się z pracami sporządzanymi przez Habilitantkę we współautorstwie, są to prace, które albo były zwieńczeniem pracy badawczej w zespołach albo stanowiły kontynuację wieloletniej współpracy naukowej, a dla których w dokumentacji wniosku odnotowano udziały w sporządzaniu poszczególnych części opracowań przez poszczególnych Autorów i nie budzą one wątpliwości, a wręcz stanowią wskazówkę dla wieloletniej udanej i jakościowo kompletnej współpracy badawczej.

Główną osią naukowej działalności Habilitantki jest podatek od towarów i usług, analizowany przez Nią w różnych aspektach i ujęciach. W tym głównym nurcie badawczym przedstawiony do oceny dorobek Habilitantki koncentruje się wokół czterech zasadniczych zagadnień badawczych, które łączy ich odniesienie do podatku od towarów i usług. Są to następujące nurty badawcze: po pierwsze, zasady ogólne prawa Unii Europejskiej z punktu widzenia podatku od wartości dodanej; po drugie, urzędowe instrumenty wsparcia podatników, przede wszystkim indywidualne interpretacje przepisów prawa podatkowego oraz wiążące informacje – badane z perspektywy podatku od towarów i usług; po trzecie, unijna wykładnia przepisów w zakresie podatku od wartości dodanej w kontekście podatku od towarów i usług oraz po czwarte, prace o charakterze interdyscyplinarnym w zakresie podatku od towarów i usług – zawierające obok badań natury prawnej również aspekt ekonomiczny tego podatku.

Pierwszy ze wskazanych obszarów, badania i prace poświęcone zasadom ogólnym i systemowym prawa Unii Europejskiej w kontekście podatku od wartości dodanej.

W ramach tego obszaru badawczego za istotne uznać należy te opracowania, które dotyczą zasady pewności prawa i zasady uzasadnionych oczekiwań jako znajdujących zastosowanie w zharmonizowanym podatku od wartości dodanej i służących ochronie i wsparciu podatnika

oraz zawierające słuszne w ocenie recenzentki wnioski, iż w przypadku podatku podlegającego harmonizacji, w szczególności podatku od wartości dodanej, zawsze pierwszeństwo będą miały ramy gwarancyjne wyznaczone przez orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości, nawet jeśli ogranicza ono zakres stosowania zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań w ujęciu krajowym. Do prac mieszczących się w tym ciekawym nurcie, zaliczyć należy prace: *Zasada pewności prawa w podatku od towarów i usług*, w monografii *Zasada pewności prawa w prawie podatkowym* (2018, pkt 47 Wykazu); *Zastosowanie zasady uzasadnionych oczekiwań w podatku od towarów i usług* (2023, pkt 40 Wykazu).

Habilitantka zajęła także stanowisko [wspólnie z T. Tratkiewiczem jako współautorem] w trwającej już od dłuższego czasu dyskusji dotyczącej zasady zakazującej nadużywania prawa w VAT w opracowaniu *Stosowanie klauzuli nadużycia prawa w VAT* (2018, pkt 15 Wykazu). Wskazane opracowanie jest sumiennym i bardzo ważnym "głosem" w toczonej od dłuższego już czasu w doktrynie prawa podatkowego debacie, jak powinna być przeprowadzana analiza zaistniałych sytuacji, w celu ustalenia, czy doszło do nadużycia prawa w dwustopniowym podejściu: a więc po pierwsze, ustalenie czy doszło do wystąpienia korzyści podatkowej, sprzecznej z celami dyrektywy 2006/112/WE oraz implementującymi jej przepisy regulacjami krajowymi i po drugie, po dokonanych ustaleniu takiej korzyści i transakcji stanowiącej nadużycie przededefiniowania sytuacji celem odtworzenie rzeczywistych zdarzeń gospodarczych. Do analizowanego nurtu należą również rzetelne prace o wykładni zgodnej, która jest przez Habilitantkę słusznie komentowana i rozpatrywana jako instrument służący zapewnieniu efektywności prawa unijnego w krajowym porządku prawnym. Należy tu wskazać na ciekawe opracowanie *Czy zasada in dubio pro tributario znajduje zastosowanie w podatku od towarów i usług?* (2023, pkt 36 Wykazu), w którym dr B. Rogowska-Rajda przekonująco argumentuje, że „zasada ta, postrzegana w sposób obiektywny, jest możliwa do zastosowania w podatku od towarów i usług, jednakże wyłącznie wtedy, jeśli nie jest możliwe zastosowanie wykładni unijnej, przy czym ten brak możliwości zastosowania musi mieć również charakter obiektywny (nie wynika z zastosowania zasady *in dubio pro tributario*, która przyznaje pierwszeństwo wykładni korzystniejszej dla podatnika)”. W recenzowanym

obszarze znajdują się również liczne i interesujące prace na temat zasady neutralności w podatku od wartości dodanej sporządzone przez Habilitantkę samodzielnie lub we współautorstwie: *Prawo do odliczenia w VAT – przypadek fałszywych dostawców 2023*, pkt 35 Wykazu); *Odliczanie VAT od usług noclegowych i gastronomicznych w świetle wyroku Trybunału Sprawiedliwości C-225/18, Grupa Lotos* (2020, pkt 25 Wykazu); *Realizacja prawa do dokonania odliczenia podatku naliczonego w odniesieniu do czynności rozliczanych na zasadzie odwrotnego obciążenia oraz transakcyjnego wewnątrzwspólnotowego nabycia towarów* (2018, pkt 19 Wykazu); *Zasady odliczania podatku VAT przy nabyciu dóbr inwestycyjnych w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej a finanse przedsiębiorstw* (2017, pkt 13 Wykazu); *Generalne zasady wstępnego odliczania podatku naliczonego VAT przez jednostki samorządu terytorialnego w świetle przepisów unijnych i implementujących je polskich regulacji* 2017, pkt 9 Wykazu); *Odliczanie podatku naliczonego VAT od wydatków związanych z samochodami w świetle prawa unijnego* (2017, pkt 8 Wykazu). Wszystkie te prace charakteryzuje wysoki poziom merytoryczny rozważań, mocne nawiązania do praktyki prawa podatkowego, a zarazem prawidłowe wyważenie i osadzenie analizowanej materii w teorii prawa podatkowego oraz bardzo dobry warsztat badawczy. Obszar ten uzupełnia opracowanie *Wybrane problemy poboru VAT w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej* (2016, pkt 5 Wykazu), w którym Autorka trafnie wskazuje, że autonomia państw członkowskich w zakresie kształtowania konstrukcji VAT i oddziaływania w ten sposób na jego znaczenie fiskalne ma ograniczenia, wynikające m.in. z harmonizacji tego podatku, zdeterminowanej w szczególności obowiązkiem zabezpieczenia interesów finansowych Unii Europejskiej.

W drugim obszarze zainteresowań naukowych Habilitantka analizuje urzędowe instrumenty wsparcia podatników, przede wszystkim indywidualne interpretacje przepisów prawa podatkowego oraz wiążące informacje – badane z perspektywy podatku od towarów i usług. W ramach tego nurtu zagadnień zawierającego w sobie nie tylko ładunek teorii prawa podatkowego, ale z uwagi na zawodowe zaangażowanie Habilitantki w prace KIS – również praktyczny wymiar tych badań – wskazać trzeba prace, sporządzane samodzielnie lub we

współautorstwie: z T. Tratkiewiczem – *Podatek od towarów i usług w indywidualnych interpretacjach podatkowych – wybrane problemy*, w monografii *Interpretacje podatkowe a finanse przedsiębiorstw* (2013, pkt 46 Wykazu); z R. Kucharczykiem – *Important of the National Tax Information for the System of Interpreting and Applying Tax Law in Poland*, w monografii *Problems of Application of Tax law in Central and Eastern European Countries* (2013, pkt 43 Wykazu) oraz stanowiącą rezultat projektu badawczego finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki (N N113 0041140) monografię: *Oddziaływanie instytucji interpretacji podatkowych na finanse przedsiębiorstw* (2013), w której Habilitantka jest współautorką dwóch rozdziałów: *Krajowa Informacja Podatkowa w systemie interpretacji podatkowych* (pkt 45 Wykazu) oraz *Propozycje modelowych zmian w zakresie systemu interpretacji podatkowych* (pkt 44 Wykazu), których szczególnym walorem naukowym stało się zwłaszcza, opracowanie zmian w zakresie systemu interpretacji podatkowych dla zwiększenia ich ogólnospołecznej i prawnej efektywności oraz wzmocnienia bezpieczeństwa podatkowego przedsiębiorstw. W nurcie tym mieści się również praca Habilitantki *Czy weryfikacja klasyfikacji celnej lub statystycznej jest możliwa w ramach instytucji interpretacji indywidualnej?* (2023, pkt 37 Wykazu), dotycząca ciekawego zagadnienia granic prawnych, w jakich może się poruszać organ podatkowy wydając interpretacje indywidualne, a także opracowanie *Institution of VAT binding rate information – theoretical and practical aspects* (2020, pkt 27 Wykazu) o teoretycznych i praktycznych aspektach instytucji WIS i jej wpływie na finanse przedsiębiorstw. Połączenie wątków praktycznych z zakresu prawa podatkowego i celnego w odniesieniu do WIS i WIA jest również widoczne w następujących pracach Autorki: *Slim VAT 3 – w kierunku ujednolicenia procedur WIS i WIA* (2022, pkt 34 Wykazu); *Konsolidacja systemu wiążących informacji* (2022, pkt 33 Wykazu); *Elektronizacja wiążących informacji na PUESC od 1 stycznia 2024 r.* (2024, pkt 42 Wykazu); *Elektronizacja wiążących informacji – pierwszy krok w kierunku pełnej elektronizacji procedur podatkowych w działalności gospodarczej* (2024, pkt 41 Wykazu). W tym dziale badawczym Habilitantki wskazać można na dalsze prace, które- zgodnie z deklaracją Autorki- znajdują się jeszcze w procesie publikacyjnym:

„Państwo i Prawo”, *Konsolidacja interpretacji samorządowych – naruszenie władztwa daninowego gmin czy wzmocnienie zasady pewności prawa obywateli? Państwo a prawo*; „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego”, *Wiążąca informacja klasyfikacyjna – domknięcie systemu wiążących informacji podatkowych*; „Przegląd Sejmowy”, *Umowa o współdziałanie, porozumienie podatkowe i porozumienie inwestycyjne – pytanie o charakter prawny*; *Wiążące informacje źródłem uzasadnionych oczekiwań podatnika*, [w:] *Minimalizacja ryzyka oszustw i nadużyć podatkowych. Wybrane zagadnienia*, pod red. W. Morawskiego, D. Dominik-Ogińskiej i J. Matarewicza.

W ramach trzeciego, najbardziej rozbudowanego obszaru zainteresowań naukowych Habilitantki należy wskazać prace dotyczące unijnej wykładni przepisów w zakresie podatku od wartości dodanej w kontekście podatku od towarów i usług (jako polskiej wersji podatku od wartości dodanej). To właśnie prace z tego obszaru badawczego sporządzane wspólnie lub we współautorstwie niosą największy ładunek nowości, oryginalności i umiejętnego połączenia perspektywy naukowca oraz praktyka a zarazem podmiotu stosującego prawo i legislatora. Zaliczyć należy tu zwłaszcza opracowania: *„Nieodpłatne świadczenie usług w podatku VAT w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości”*, gdzie Autorzy zawarli ciekawe i trafne konkluzje dotyczące wyspecyfikowania warunków opodatkowania nieodpłatnego świadczenia usług. Przepisy dotyczące nieodpłatnych świadczeń są ściśle powiązane z systemowymi zasadami odliczania i korygowania podatku VAT – i ta właśnie problematyka w ujęciu podmiotowym (tu zwłaszcza ciekawe opracowania dotyczące jst) i przedmiotowym (rodzaju wydatku) prowadzona była przez Habilitantkę (samodzielnie lub wspólnie z T. Tratkiewiczem). W opracowaniach: *„Generalne zasady wstępnego odliczania podatku naliczonego VAT przez jednostki samorządu terytorialnego w świetle przepisów unijnych i implementujących je polskich regulacji”* (2017, pkt 9 Wykazu) oraz *„Zasady korygowania odliczenia wstępnego w VAT przez jednostki samorządu terytorialnego w świetle przepisów unijnych i implementujących je polskich regulacji”* (2018, pkt 14 Wykazu); *Czyżby sprawa “prewspółczynnika” w VAT wreszcie została zakończona?* (2019, pkt 23 Wykazu) oraz *Deduction and adjustment of input VAT as regards economic and non-economic use of goods*

and services (2020, pkt 28 Wykazu). I jakkolwiek główne konkluzje tych opracowań (o braku prawa do odliczenia w przypadku wykorzystywania nabytych dóbr zarówno do celów przedsiębiorstwa, jak i do celów pozostających poza systemem podatku VAT – pomimo braku ustawowych metod podziału zakresu tego wykorzystywania) nie przyjęły się w doktrynie, to jednak należy zauważyć ich wykorzystanie w sprawie C-566/17 oraz w wątkach opracowania *Zasady odliczania podatku VAT przy nabyciu dóbr inwestycyjnych w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej a finanse przedsiębiorstw* (2017, pkt 13 Wykazu). Na temat realizacji prawa do odliczenia w publicznych uczelniach wyższych Autorka przekonująco i trafnie pisała w artykule *VAT a działalność publicznych uczelni wyższych* (2011, pkt 21 Wykazu). Uwagi dotyczące prawa do odliczenia VAT wydatków związanych z samochodami Habilitantka przedstawiła w artykule *Odliczanie podatku naliczonego VAT od wydatków związanych z samochodami w świetle prawa unijnego* (2017, pkt 8 Wykazu) sporządzonym we współautorstwie oraz samodzielnym *Pojazdy samochodowe w działalności gospodarczej w aspekcie VAT* (2016, pkt 6 Wykazu). O realizacji prawa do odliczenia Autorka pisała również w opracowaniach: *Realizacja prawa do dokonania odliczenia podatku naliczonego w odniesieniu do czynności rozliczanych na zasadzie odwrotnego obciążenia oraz transakcyjnego wewnątrzwspólnotowego nabycia towarów* (2018, pkt 19 Wykazu); *Odliczanie VAT od usług noclegowych i gastronomicznych w świetle wyroku Trybunału Sprawiedliwości C-225/18, Grupa Lotos* (2020, pkt 25 Wykazu); czy np. *Prawo do odliczenia w VAT – przypadek fałszywych dostawców* (2023, pkt 35 Wykazu), jak i w końcu ciesząca się znaczącą cytowalnością orzecniczą monografia (sporządzona we współautorstwie z T. Tratkiewiczem) *Prawo do odliczenia podatku VAT w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej* (2018, pkt 50 Wykazu), gdzie wyczerpująco przedstawiono wszystkie aspekty przysługującego podatnikom prawa do odliczenia w świetle dotychczasowych orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości. Nurt ten uzupełniają prace dotyczące prawidłowości implementacji dyrektywy 2006/112/WE oraz kierunku wykładni tych przepisów, sporządzane w większości we współautorstwie (z T. Tratkiewiczem): *Sposób implementacji w polskich*

przepisach opcji dyrektywy 2006/112/WE wyłączenia z opodatkowania VAT zbycia przedsiębiorstwa lub jego części (2017, pkt 11 Wykazu) – warto tu zauważyć, że tezy wyrażone w artykule zyskały akceptację TSUE w postanowieniu w sprawie C-729/21; Stosowanie klauzuli nadużycia prawa w VAT (2018, pkt 15 Wykazu); Refleksje na temat polskiej instytucji "ulgi na złe długi" w kontekście zasad korygowania podatku należnego i naliczonego w świetle najnowszego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości (2018, pkt 17 Wykazu); Opodatkowanie VAT zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi (2019, pkt 24 Wykazu) – opracowania zauważonego również w wyroku w sprawie C-179/23, czy Użytkowanie wieczyste w VAT (2021, pkt 29 Wykazu). Przedmiotem ciekawych badań w tym obszarze stały się również pisane we współautorstwie (z T. Tratkiewiczem) prace Opodatkowanie podatkiem VAT organów władzy publicznej w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (2018, pkt 18 Wykazu); Działalność jednostek samorządu terytorialnego jako organów władzy publicznej w świetle przepisów o podatku od towarów i usług (2018, pkt 20 Wykazu), jak i sporządzone samodzielnie Opodatkowanie VAT rekompensat przyznawanych operatorom publicznego transportu zbiorowego w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz orzecznictwa sądów administracyjnych (2022, pkt 32 Wykazu) oraz VAT w gminach – ciąg dalszy (2023, pkt 39 Wykazu). Nurt ten zamykają pisane we współautorstwie prace (T. Tratkiewicz) o stawkach obniżonych w podatku VAT: Gastronomia w nowej matrycy stawek (2020, pkt 26 Wykazu) i Gastronomia w starej matrycy stawek. Refleksje po wyroku TS, C-703/19, J.K. przeciwko Dyrektorowi Izby Administracji Skarbowej w Katowicach (2021, pkt 30 Wykazu) i samodzielnym opracowaniu Podobieństwo towarów w świetle VAT w kontekście zasady ścisłej wykładni stawek obniżonych (2022, pkt 31 Wykazu). Za ważne uznaję również interesujące opracowanie Habilitantki zawarte w monografii o związkach unijnego prawa podatkowego z innymi gałęziami prawa Związki przepisów unijnych w zakresie podatku od wartości dodanej z przepisami innych gałęzi prawa w świetle orzecznictwa TS (2019, pkt 49 Wykazu). Także i w tym obszarze badań Autorka prowadzi dalsze analizy, które zostaną w przyszłości opublikowane: w „Kwartalniku Prawa

Podatkowego” – *Sprzedaż i cesja praw do nieruchomości – dostawa towarów czy świadczenie usług?*

Czwarty nurt zainteresowań badawczych Habilitantki koncentruje się wokół problematyki podatku od wartości dodanej (podatku od towarów i usług) o charakterze interdyscyplinarnym, w ramach którego dr B. Rogowska-Rajda połączyła analizy prawne i ciekawie wykorzystała tło ekonomiczne. Wśród opracowań tego nurtu na uwagę zasługują prace dotyczące mechanizmu odwrotnego obciążenia w podatku VAT i jego wpływu na finanse przedsiębiorstw. Do tych interesujących prac zaliczyć trzeba: *Skutki odwrotnego obciążenia podatkiem od towarów i usług w finansach przedsiębiorstw* (2014, pkt 1 Wykazu) – współautorstwo T. Tratkiewicz; *Mechanizm odwrotnego obciążenia podatkiem VAT w odniesieniu do usług budowlanych a finanse przedsiębiorstw* (2017, pkt 10 Wykazu) – współautorstwo T. Tratkiewicz; *Principle of VAT neutrality and the reverse charge mechanism* (2018, pkt 22 Wykazu) – współautorstwo T. Famulska. Z kolei wpływ VAT na finanse jst był przedmiotem uwag w opracowaniach: *VAT a działalność jednostek samorządu terytorialnego – wybrane problemy* [w:] *Finanse samorządu terytorialnego* (2015, pkt 3 Wykazu); *Centralizacja rozliczeń VAT w jednostkach samorządu terytorialnego – wybrane problemy* (2017, pkt 12 Wykazu)- obydwie wspólnie z T. Famulską oraz samodzielnie w rozdziale monograficznym pt. *Opodatkowanie VAT podmiotów utworzonych przez jednostki samorządu terytorialnego w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej* (2019, pkt 48 Wykazu). W tym obszarze- w ocenie recenzentki- z uwagi na biegłość wykorzystania przepisów i zasad z innych niż prawo podatkowe gałęzi prawa, Autorka bardzo rzetelnie i interesująco odnosi do relacji pomiędzy harmonizacją podatku VAT a swobodą świadczenia usług oraz zasadą konkurencyjności (*VAT a swoboda świadczenia usług w Unii Europejskiej* (2014, pkt 2 Wykazu). Na wyróżnienie zasługuje tu również opracowanie *Czy harmonizacja stawek VAT w Unii Europejskiej jest jeszcze konieczna?* (2018, pkt 16 Wykazu)- współautor T. Tratkiewicz- w którym ciekawie analizowano m.in. prawne kwestie harmonizacji stawek VAT z perspektywy funkcjonowania jednolitego rynku i jego zasad. To, co ważne w pracy naukowca (i również praktyka) to

obiektywna ocena instytucji, zasad przepisów- w tym przypadku związanych z podatkiem od wartości dodanej- Habilitantkę cechuje taki naukowy obiektywizm, bowiem potrafi w swoich pracach pokazywać dobre i złe strony komentowanych regulacji- z tej perspektywy do ciekawych opracowań należy zaliczyć *Zarządzanie podatkiem od wartości dodanej – wybrane problemy* (2016, pkt 7 Wykazu, sporządzone we współautorstwie, pokazujące podatność tego podatku na nadużycia, czy również bardziej już ekonomicznie, ale istotne dla prawniczego oglądu tego podatku prace: również pisane we współautorstwie opracowania *Deduction and adjustment of input VAT as regards economic and non-economic use of goods and services* (2020, pkt 28 Wykazu); *Challenges related to determining for VAT purposes the status of the goods and services provider using the platform economy?* (2023, pkt 38 Wykazu) oraz powstałą również we współautorstwie monografię *Wydajność fiskalna podatkowych źródeł dochodów jednostek samorządu terytorialnego w Polsce* (2019, pkt 51 Wykazu), ciekawie dotyczącej kwestii wydajności fiskalnych źródeł podatkowych.

Konkludując tę część sporządzanej recenzji należy zauważyć, że Autorka umiejętnie łączy w swoich obszarach badawczych wątki teoretycznopodatkowe i praktyczne. Cenna jest również ekonomiczna perspektywa prowadzonych rozważań, która tworzy ciekawe tło dla rozważań prawniczych, mocno je wzbogacając. Treść opublikowanych opracowań Habilitantki świadczy o szerokim spektrum zainteresowań naukowych Pani dr B. Rogowskiej-Rajdy w ramach podatku od wartości dodanej. Na podkreślenie i aprobatę zasługuje naukowa odwaga Habilitantki w zakresie interdyscyplinarności podejmowanych badań naukowych, konsekwencji i umiejętnego łączenia ujęcia teoretyczno-dogmatycznego z praktycznym. Wskazane powyżej opracowania charakteryzuje dojrzałość prowadzonych badań i wnikliwość Autorki w prowadzonych analizach, co pozwala uznać, że opracowania te, jak i pozostała aktywność naukowa Habilitantki – stanowią o Jej istotnej aktywności naukowej i Jej znacznym wkładzie w rozwój nauki prawa podatkowego.

Konkluzja

Biorąc pod uwagę powyższe, a w szczególności przedłożoną przez

dr B. Rogowską-Rajdę monografię zatytułowaną „*Wiążące informacje podatkowe. Przedmiot, podmiot, procedura wydawania, zaskarżalność*”, Wydawnictwo Wolters Kluwer, ISBN 978-83-8358-371-6, Warszawa 2024, ss. 328, wyrażam głębokie przekonanie, że zarówno przedstawiona do recenzji rozprawa habilitacyjna, jak i pozostały dorobek naukowy, spełniają kryteria określone w art. 219 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (tekst jedn. Dz. U. z 2024 r., poz. 1571 ze zm.) – to jest wnoszą znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne, uzasadniając tym samym podjęcie dalszych czynności w przewodzie habilitacyjnym, zmierzającym do nadania Pani doktor B. Rogowskiej-Rajdzie stopnia naukowego doktora habilitowanego.

prof. dr hab. Magdalena Fedorowicz